

VATT-KESKUSTELUALOITTEITA
VATT-DISCUSSION PAPERS

233

PK-YRITYSTEN
TURVALLISUUS-
KYSELY

Pasi Holm*

Kari Pankka*

Seppo Toivonen*

Yrjö Tykkyläinen**

Matti Virén***

*Suomen Yrittäjät
**Yrittäjien Fennia
***Turun Yliopisto

ISBN 951-561-335-3

ISSN 0788-5016

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus

Government Institute for Economic Research

Hämeentie 3, 00530 Helsinki, Finland

Email: etunimi.sukunimi@vatt.fi

Yliopistopaino

Helsinki, marraskuu 2000

PASI HOLM, KARI PANKKA, SEPPO TOIVONEN, YRJÖ TYKKYLÄINEN JA MATTI VIRÉN: PK-YRITYSTEN TURVALLISUUSKYSELY. Helsinki, VATT, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, Government Institute for Economic Research, 2000, (C, ISSN 0788-5016, No 233). ISBN 951-561-335-3.

Tiivistelmä: Yleisen käsityksen mukaan rikollisuus ja kansalaisten yleinen turvattomuus ovat lisääntyneet viime vuosien aikana. Tätä käsitystä tukevat myös poliisin tietoon tulleiden rikosten määrän lisääntyminen. Koska yrityksiin kohdistuvasta rikollisuudesta ja yritysten toimenpiteistä rikosten ennaltaehkäisemiseksi tiedetään hyvin vähän, on tehty yrittäjille kohdistettu kyselytutkimus. Tutkimuksessa kysyttiin yritykseen ja henkilökuntaan kohdistuneen rikollisuuden muutoksista ja yrityksen liiketoimintaympäristön ja järjestyshäiriöiden vaikutuksista liiketoimintaan. Kyselyn avulla kartoitettiin rikollisuuden yrityksille aiheuttamia välittömiä ja rikosten ennaltaehkäisyyn liittyviä välillisiä kustannuksia. Kyselyyn vastanneilla yrittäjillä oli mahdollisuus myös vapaamuotoisesti esittää rikollisuuteen liittyviä huolenaiheita ja toimenpideehdotuksia. Kyselyn mukaan yrityksiin kohdistunut rikollisuus on lisääntynyt viime vuosina jonkin verran. Rikollisuudesta aiheutuvien kokonaiskustannusten osuus yritysten liikevaihdosta on lähes prosentti. Koko maahan ja yrityskenttään yleistettynä rikollisuuden kokonaiskustannukset ovat noin 2,5 - 3,5 miljardia markkaa vuodessa. Tämä on lähes puoli prosenttia bruttokansantuotteesta.

Asiasanat: Rikollisuus, rikollisuuden kustannukset, pk-yritykset

PASI HOLM, KARI PANKKA, SEPPO TOIVONEN, YRJÖ TYKKYLÄINEN AND MATTI VIRÉN: REPORT ON SECURITY SURVEY AMONG FINNISH SMALL AND MEDIUM SIZE FIRMS. Helsinki, VATT, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, Government Institute for Economic Research, 2000, (C, ISSN 0788-5016, No 233). ISBN-951-561-335-3.

Abstract: It is generally assumed that crime has increased and citizens have become less secure in the recent past. This view is also supported by the increase of crime that is reported to police. Very little is known about the amount of crime which directly concerns firms. The same applies to crime-preventing activities. That is the reason why this survey study is carried out. In the survey, several questions deal with changes in crime which concerns the firm or its personnel, and the effect of crime on the business environment. The survey also gives data on the costs of crime: both direct costs and indirect costs due to crime-preventing activities. The questionnaire also gave the respondents a possibility of telling which crime-related matters they mainly worry about and what are their recommendations. All in all, the survey suggests that crime has indeed increased somewhat in recent years. Crime related costs (for firms only) are about one percent of total turnover. If the figures are aggregated over all firms, we arrive at a total costs of crime which is about 2.5 – 3.5 Bill FIM per year. That is almost half per cent of Finnish GDP.

Key words: Crime, crime related costs, small and medium size firms

Esipuhe

Valtioneuvosto teki 4.3.1999 periaatepäätöksen kansallisesta rikoksentorjuntaohjelmasta. Ohjelman tavoitteena on luoda yhteinen toimintapolitiikka rikollisuuden vähentämiseksi ja turvallisuuden lisäämiseksi. Tavoitteen mukaan rikoksentorjuntaan valtiovallan ohella osallistuisivat entistä tietoisemmin ja aktiivisemmin kunnat, elinkeinoelämä, kirkko, kansalaisjärjestöt sekä yksityiset kansalaiset. Ohjelman painopiste on paikallisessa rikoksentorjunnassa.

Rikoksentorjunnan neuvottelukunnan (1998) tekemä raportti ”Turvallisuustalkoot: kansallinen rikoksentorjuntaohjelma” käsittelee yleisellä tasolla eri toimijoiden roolia rikoksentorjunnassa. Raportissa korostetaan elinkeinoelämän sitoutuneisuutta rikoksentorjuntaan ja sen vastuuta rikosten ennaltaehkäisyssä, kehoitetaan elinkeinoelämää aikaansaamaan rikollisuutta ehkäiseviä yhteisiä käytäntöjä sekä painotetaan elinkeinoelämän ja viranomaisten paikallista yhteistyötä rikoksentorjunnassa.

Kansalliseen rikoksentorjuntaohjelmaan liittyen on tehty yrittäjille kohdistettu kyselytutkimus. Tutkimuksen avulla saadaan tietoa yritykseen tai henkilökuntaan kohdistuneesta rikollisuudesta ja rikosten ennaltaehkäisystä. Kiitämme kyselyyn vastanneita yrityksiä vaivannäöstä. Suuret kiitokset myös Valtion taloudelliselle tutkimuskeskukselle tämän tutkimuksen julkaisemisesta.

Sisällys

1 Johdanto	1
2 Turvallisuuskyselyn aineisto	3
3 Kyselyn tulokset	5
3.1 Arvio rikollisuuden kehityksestä	5
3.2 Rikosten määrät	6
3.3 Viranomaiskontaktit	7
3.4 Turvajärjestelmät	9
3.5 Rikollisuus alueittain	10
3.6 Rikollisuus toimialoittain	12
4 Yritysrikollisuuden kustannukset	15
5 Vastanneiden mielipiteet	18
6 Johtopäätökset	20
Lähteet	22
Liitteet	23

1 Johdanto

Yleisen käsityksen mukaan rikollisuus ja kansalaisten yleinen turvattomuus ovat lisääntyneet viime vuosien aikana. Tätä käsitystä tukevat myös poliisin tietoon tulleiden rikosten määrän lisääntyminen.

Valtioneuvosto tekikin 4.3.1999 periaatepäätöksen kansallisesta rikosentorjuntaohjelmasta. Ohjelman tavoitteena on luoda paikallista toimintaa korostava yhteinen toimintapolitiikka rikollisuuden vähentämiseksi ja turvallisuuden lisäämiseksi. Rikosentorjunnan neuvottelukunnan (1998) tekemä raportti ”Turvallisuustalkoot: kansallinen rikosentorjuntaohjelma” korostaa elinkeinoelämän sitoutuneisuutta rikosentorjuntaan ja sen vastuuta rikosten ennaltaehkäisyssä, kehottaa elinkeinoelämää aikaansaamaan rikollisuutta ehkäiseviä yhteisiä käytäntöjä sekä painottaa elinkeinoelämän ja viranomaisten paikallista yhteistyötä rikosentorjunnassa.

Yrityksiin kohdistuvasta rikollisuudesta ja yritysten toimenpiteistä rikosten ennaltaehkäisemiseksi tiedetään hyvin vähän. Tämän vuoksi on tehty yrittäjille kohdistettu kyselytutkimus, jossa kysyttiin yritykseen ja henkilökuntaan kohdistuneen rikollisuuden muutoksista ja yrityksen liiketoimintaympäristön ja järjestyshäiriöiden vaikutuksista liiketoimintaan. Kyselyn avulla on kartoitettu rikollisuuden yrityksille aiheuttamia välittömiä ja rikosten ennalta ehkäisyyn liittyviä välillisiä kustannuksia. Kyselyyn vastanneilla yrittäjillä oli mahdollisuus myös vapaamuotoisesti esittää rikollisuuteen liittyviä huolenaiheita ja toimenpide-ehdotuksia.

Tässä tutkimuksessa raportoidaan turvallisuuskyselyn tulokset. Vuoden 1999 lopussa tehdyn kyselyn kohderyhmä on Suomen Yrittäjien Helsingin, Kuopion sekä Seinäjoen ja Nurmon yrittäjähdistykset. Kyselyyn vastasi 895 yrittäjää. Kyselyn mukaan yrityksiin kohdistunut rikollisuus on lisääntynyt viime vuosina. Vuonna 1999 noin 30 prosenttia yrityksistä joutui rikoksen kohteeksi. Seinäjoen ja Nurmon alueella rikollisuutta oli suhteellisesti enemmän kuin Helsingin ja Kuopion alueilla.

Rikollisuudesta aiheutuvien kokonaiskustannusten osuus yritysten liikevaihdosta on lähes prosentti. Esimerkiksi murtojen keskimääräiset välittömät kustannukset yritykselle olivat noin 25 000 markkaa. Koko maahan ja yrityskenttään yleistettynä rikollisuuden kokonaiskustannukset ovat noin 2,5 - 3,5 miljardia markkaa vuodessa. Tämä on lähes puoli prosenttia bruttokansantuotteesta.

Rikosten ennaltaehkäisyyn liittyvien kustannusten osuus on lähes 34 prosenttia rikollisuuden kokonaiskustannuksista. Kaksi kolmesta yrityksestä on hankkinut jonkinlaisen turvajärjestelmän. Yritykset ovat muutaman viime vuoden aikana

monipuolistaneet turvajärjestelmiään. Noin 60 prosenttia yrityksistä on kahden viime vuoden aikana ottanut käyttöön uusia turvajärjestelyitä vanhojen rinnalle.

Vakuutusyhtiön edustaja käy rikospaikalla varsin harvoin. Poliisi käy rikospaikalla reilulla 50 prosentilla sille ilmoitetuista tapauksista. Koska rikokset näyttävät toistuvat rikoksen kohteeksi joutuneissa yrityksissä hyvin usein, voisi poliisin ja vakuutusyhtiön edustajan neuvoista olla olennaista apua rikosten ennaltaehkäisevässä toiminnassa.

Yrittäjien vapaamuotoisissa kommentteissa korostettiin sanktioiden kiristämistä, valvonnan tehostamista ja uudelleen suuntaamista omaisuusrikollisuuden ja huumerikollisuuden torjuntaan sekä yleisempiä yhteiskunnallisia näkökohtia. Yhteiskunnallisista näkökohdista korostui yrittäjien ja viranomaisten yhteistyö, asennekasvatus ja perheiden vastuu sekä eriarvoisuuden ja syrjäytymisen ehkäisy.

Tutkimus rakentuu seuraavasti. Luvussa 2 esitellään tutkimusaineisto ja luvussa 3 esitellään kyselyn tulokset. Luvussa 4 arvioidaan rikollisuuden aiheuttamia kustannuksia. Luvussa 5 esitellään luokiteltuna yrittäjien vapaamuotoiset kommentit. Yhteenveto ja johtopäätökset esitellään luvussa 6.

2 Turvallisuuskyselyn aineisto

Turvallisuuskyselyllä kartoitettiin Suomen Yrittäjien jäseniin kohdistuneita rikostapahtumia. Kysely tehtiin marraskuussa 1999 ja kyselyn kohderyhmäksi valittiin Helsingin, Kuopion ja Seinäjoki-Nurmon yrittäjähdistykset. Otos käsitti 4250 Suomen Yrittäjien jäsenyrittäjää. Kohdejoukko oli siten pk-yritykset. Määräaikaan mennessä kyselyyn vastasi 895 yritystä. Vastausprosentti 21,1 on normaali tällaisissa kyselyissä. Kyselyyn vastasi kaikenkaikkiaan noin 0,4 prosenttia kaikista Suomen yrityksistä. Helsingin, Kuopion sekä Seinäjoen ja Nurmon toimipaikoista kyselyyn vastasi noin 2,3 prosenttia. Kyseessä on siis varsin kattava yrityksiin kohdistuvan rikollisuuden kartoitus. Vastajien alue-, toimiala-, henkilökunta- ja liikevaihtojakauma ilmenee taulukosta 1. Kyselyyn vastanneista yrityksistä reilut 60 prosenttia sijaitsi Helsingissä. Palvelualojen ja muiden toimialojen osuus yrityksistä oli noin 55 prosenttia. Pienten työnantajayritysten, jotka työllistivät 1 - 8 henkilöä, osuus vastanneista oli noin 83 prosenttia. Liikevaihdoltaan alle miljoona markkaa olevien yritysten osuus oli vähän alle puolet vastanneista.

Taulukko 1. Aineiston rakenne

		Vastanneiden lukumäärä	Vastanneiden osuus
Alue	Helsinki	552	61,7
	Kuopio	167	18,7
	Seinäjoki-Nurmo	176	19,6
Päätoimiala	Kauppa	252	28,2
	Teollisuus ja rakentaminen	147	16,4
	Palvelut ja muut	496	55,4
Henkilökunnan määrä	1 henkilö	194	21,7
	2-3 henkilöä	289	32,3
	4-9 henkilöä	256	28,6
	10- henkilöä	156	17,4
Liikevaihto	alle 150 tmk	81	9,0
	150 - 299 tmk	75	8,4
	300 - 499 tmk	116	13,0
	500 - 999 tmk	155	17,3
	1000 - 4999 tmk	272	30,4
	yli 5000	196	21,9
Yhteensä		895	100

Suomen Yrittäjien jäsenet edustavat kattavasti Suomen pk-yrityksiä. Vaikka kysely on suunnattu Suomen Yrittäjien jäseniin, vastaukset kertovat edustavasti

kaikkien tutkimusalueilla olevien yritysten näkemykset. Kyselyn edustavuutta koko maan tasolla tarkastellaan lähemmin jaksossa 4.1.

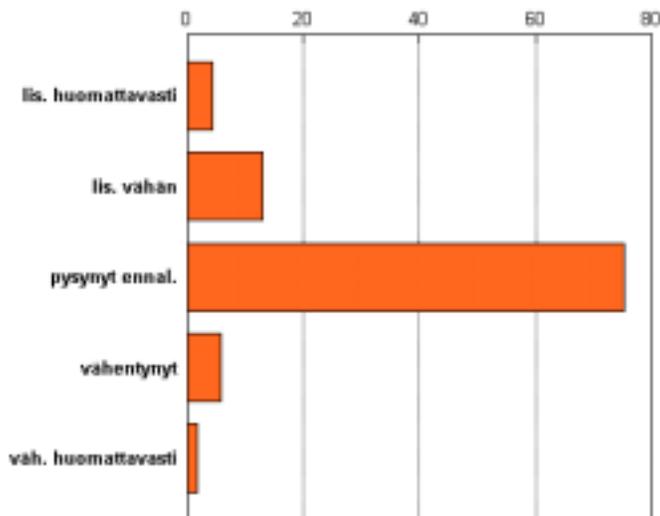
3 Kyselyn tulokset

Tässä luvussa tarkastellaan yksityiskohtaisemmin rikollisuuden määriä ja niiden kehitystä, rikollisuuteen liittyviä viranomaiskontakteja ja turvajärjestelmiä sekä rikollisuuden kustannuksia. Tämän lisäksi rikollisuutta tarkastellaan kussakin kaupunkialueessa erikseen. Rikollisuus on jaoteltu myös päätoimialoittain. Muiden kysymysten osalta lisätietoja on saatavissa liitteestä 1, jossa kaikkien kysymysten otoskeskiarvot ja vastausfrekvenssit on raportoitu, ja tämän raportin tekijöiltä.

3.1 Arvio rikollisuuden kehityksestä

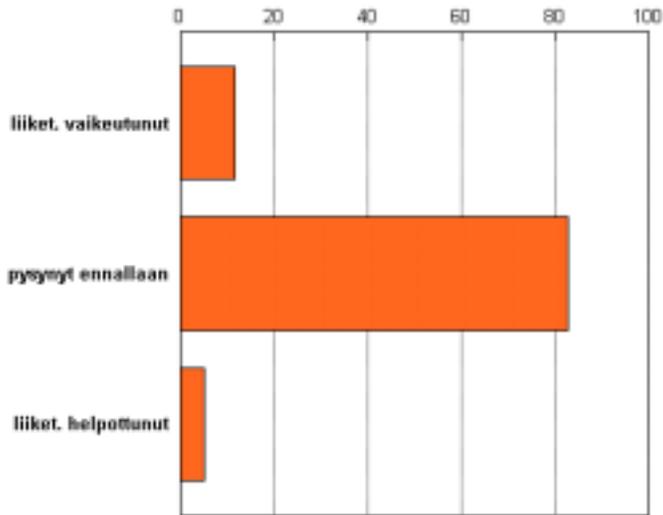
Kyselytietojen perustella voidaan ensinnäkin päätellä, että yrittäjät arvioivat yleensä rikollisuuden kasvaneen jonkin verran. Noin 20 prosenttia arvioi rikollisuuden lisääntyneen ja alle 10 prosenttia vähentyneen. Rikollisuuden arvioi pysyneen suurin piirtein aiempien vuosien tasolla reilut 70 prosenttia vastanneista (kuvio 1).

Kuvio 1. Vastaus kysymyksen ”onko rikollisuus kasvanut viimeisen vuoden aikana?” (prosenttia vastanneista)

Saman suuntaisia vastauksia saatiin kysyttäessä, miten yrittäjät arvelevat toimintaympäristönsä rikollisuuden ja järjestyshäiriöiden osalta muuttuneen viime vuosien aikana (kuvio 2). Vastaukset ovat sopusoinnussa virallisten tilastojen kanssa (ks. Poliisin tietoon tullut rikollisuus). Tilastojen mukaan omaisuusrikollisuus on 1990-luvun puolivälin jälkeen ollut 3 - 4 % vuosittaisessa kasvussa.

Kuvio 2. Arvio liiketoimintaympäristön muutosten luonteesta (prosenttia vastanneista)

3.2 Rikosten määrät

Nykyinenkin rikollisuuden taso on yritysten kannalta varsin korkea. Murtojen kohteeksi joutui vuoden 1999 aikana joka kuudes yritys. Ilkivallan ja varkauden kohteeksi joutui joka kymmenes yritys (katso taulukko 2 ja kuvio 3). Erityisesti ilkivalta ja varkaudet ovat vielä usein toistuvia. Niiden kohteeksi joutuneet yritykset raportoivat esimerkiksi vuoden 1999 osalta keskimääräiseksi tapausten lukumääräksi ilkivallan osalta kaksi ja varkauksien osalta neljä. Kaiken kaikkiaan rikoksen kohteeksi joutui noin 30 prosenttia yrityksistä.^{1 2} Lisäksi runsas 2 % vastaajista ilmoitti, että henkilökunnan turvallisuus oli uhattu vuoden 1999 aikana. Näissä yrityksissä tilanteet toistuivat useaan kertaan vuoden aikana.

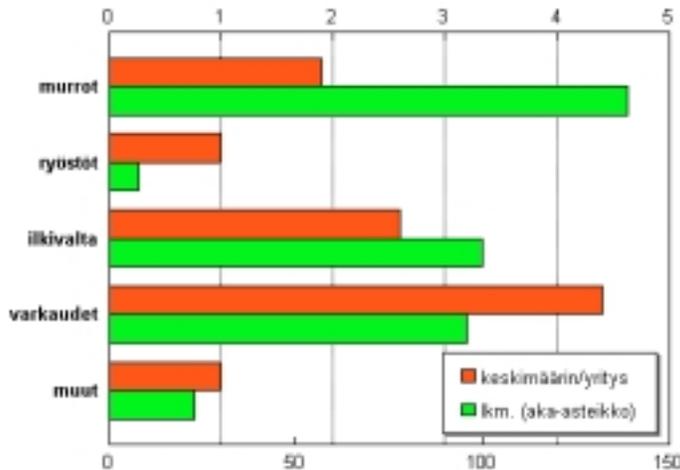
¹ Tässä yhteydessä sivuutetaan pääosin kategoria ”muu rikos”, jonka kohteeksi vuonna 1999 joutui noin 3 % yrityksistä. Tällaisia rikoksia olivat vuonna 1999 muun muassa petos (6), uhkaus (6), rahanpesu (1), väärennös (3), pahoinpitely (2), rahanpyyntö (kiristys) (2), lahjoman vaatiminen, kavallus (1), puhelinhäirintä (1) ja vakoilu (1) (suluissa frekvenssit).

² Rikokset kasaantuvat selvästi joillekin yrityksille. Kokonaisuudessa vastaajayritykset raportoivat 992 rikoksesta. Täten vuonna 1999 tapahtui hieman yli yksi rikos per yritys. Tämä tulos näyttää olevan sopusoinnussa Työterveyslaitoksen ”Kauris”-hankkeen tulosten kanssa. Siinä ilmeni mm. että 37 % kioskeista oli jossain vaiheessa joutunut ryöstön kohteeksi, samoin 25 % lähimyymlöistä ja 17 % huoltoasemista. Kaiken kaikkiaan n. 21 % kaupan alan yrityksistä oli joutunut ryöstön kohteeksi (ks. Isotalus ja Saarela (2000)).

Taulukko 2. Rikoksen kohteeksi joutuneiden yritysten osuus ja rikoksia keskimäärin yritystä kohden

Rikoslaji	Rikoksen kohteeksi joutuneiden Yritysten osuus, prosenttia	Rikoksia keskimäärin Yritystä kohden
Murrot	15,6	1,9
Ryöstöt	0,9	1,0
Ilkivalta	11,1	2,6
Varkaudet	10,7	4,4
Muut rikokset	3,1	1,0
Rikoksen kokeneiden yritysten osuus	29,8	..

Kuvio 3. Rikosten lukumäärät yhteensä (ala-akseli) ja lukumäärä yritystä kohden (yläakseli)

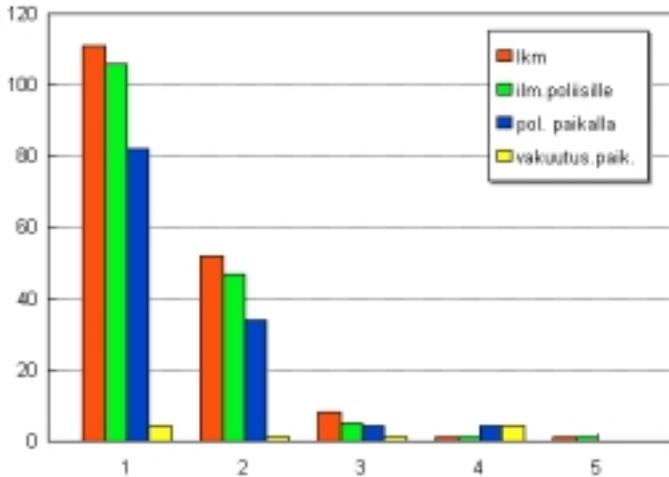

3.3 Viranomaiskontaktit

Usein kuvitellaan, että yrityksiin kohdistuneet rikokset raportoidaan hyvin poliisille. Huomattava osa rikollisuudesta jää kuitenkin piilorikollisuudeksi siinä mielessä, ettei rikollisuudesta ilmoiteta viranomaisille. Ilkivallan osalta poliisille ilmoitetaan vain 26 prosentissa tapauksista, vastaavasti varkauksista 53 prosentissa ja murroista 90 prosentissa tapauksista (katso kuvat 4 - 6). Kyselyn mukaan kaikki ryöstöt ilmoitetaan poliisille. Kaiken kaikkiaan ilmoittamisaste jää kuitenkin

kin 62 prosenttiin.³ Jatkotutkimuksen tehtävänä on selvittää, miksi ilmoitusalttius on näinkin alhainen.

Kuvio 4. Murtojen lukumäärät ja viranomaiskontaktit (pystyakselilla lukumäärät ja vaaka-akselilla yrityskohtaisten rikoskertojen määrät)

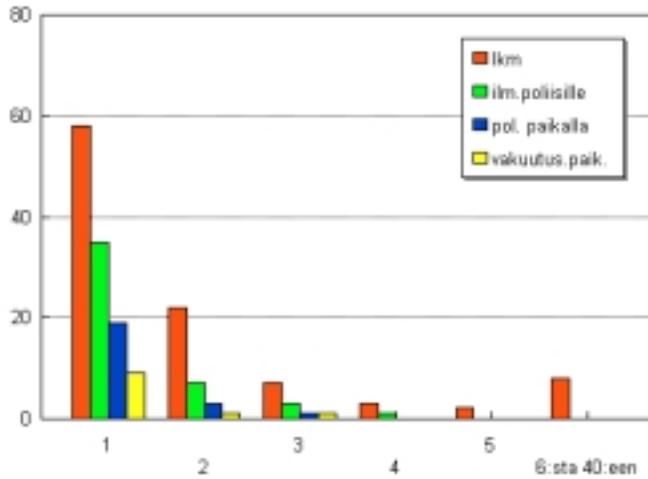

Poliisi käy murtopaikalla (tai yleensä rikospaikalla) selvästi useammin kuin vakuutusyhtiön edustaja. Aina poliisikaan ei kykene käymään tapahtumapaikalla. Esimerkiksi murtojen jälkeen poliisi kävi rikospaikalla vain 60 prosentissa tapauksista. Iktivallan osalta vastaava luku oli alle 10 prosenttia ja varkauksien alle 30 prosenttia. Jos poliisin rikospaikalla käynnit suhteuttaa poliisille ilmoitettuihin tapauksiin, saadaan tulokseksi murtojen osalta 70 prosenttia, itkivallan osalta 38 prosenttia ja varkauksien osalta 54 prosenttia.

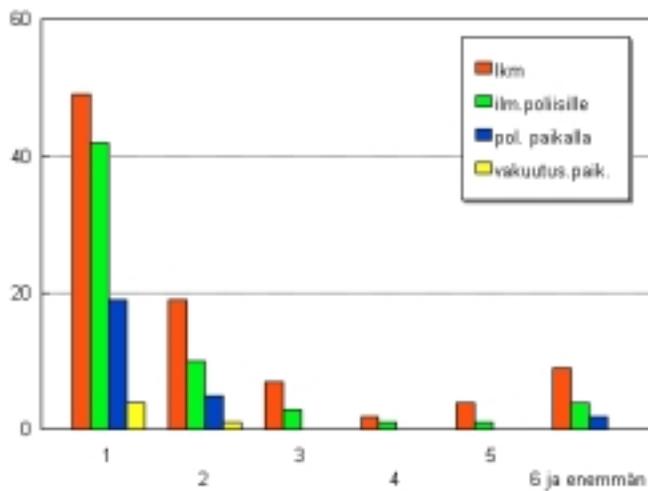
Vakuutusyhtiön edustaja käy murtopaikalla (tai yleensä rikospaikalla) varsin harvoin. Koska rikokset näyttävät toistuvan rikoksen kohteeksi joutuneissa yrityksissä hyvin usein, voisi poliisin ja vakuutusyhtiön edustajan käynnillä rikospaikalla ja heidän neuvoistaan olla olennaista apua rikosten ennaltaehkäisevässä toiminnassa. Rikosten selvittämistä varmasti myös auttaisi, jos poliisi pystyisi käymään useammin rikospaikalla.

³ Piilorikollisuus on tietenkin suurinta myymälävarkauksien osalta. Suurin osa niistä on sellaisia, joista ei ole mitään suoraa näyttöä, vaan niiden määrä on arvioitava hävikkitietojen perusteella. Kyselyssä esiin tulleet luvut eivät sisällä tätä piilorikollisuuden lajia. Jatkossa olisi pyrittävä selvittämään sen laajuutta ja luonnetta.

Kuvio 5. Ilkivaltatapausten lukumäärät ja viranomaiskontaktit (pystyakselilla lukumäärät ja vaaka-akselilla yrityskohtaisten rikoskertojen määrät)

Kuvio 6. Varkautapausten määrät ja viranomaiskontaktit (pystyakselilla lukumäärät ja vaaka-akselilla yrityskohtaisten rikoskertojen määrät)

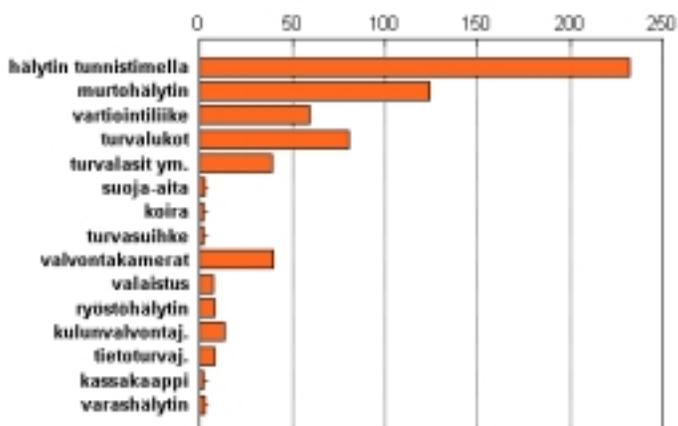
3.4 Turvajärjestelmät

Kyselyssä selvitettiin verraten yksityiskohtaisesti yritysten turvajärjestelmiä (kuvio 7). Kaksi kolmasosaa yrityksistä on hankkinut jonkinlaisen turvajärjestelmän.

Yleisempiä turvajärjestelmiä ovat hälyttimet, turvalukot, turvalasit ja valvontakamerat. Noin 7 prosenttia yrityksistä käyttää vartiointiliikkeiden palveluita.

Yrityksille turvakysymykset ovat ajankohtaisia, koska yritykset ovat ottaneet toisia turvajärjestelmiä käyttöön muutaman viimevuoden aikana (taulukko 3). Viimeisen kahden vuoden aikana on hankittu lähes puolet yritysten turvajärjestelmistä. Vaikka kyse on pääasiassa laitteista, useisiin hälytysjärjestelmiin liittyy jonkinlainen vartiointi ja valvontapalvelu.

Kuvio 7. Yritysten hankkimat turvajärjestelmät (lukumäärä)

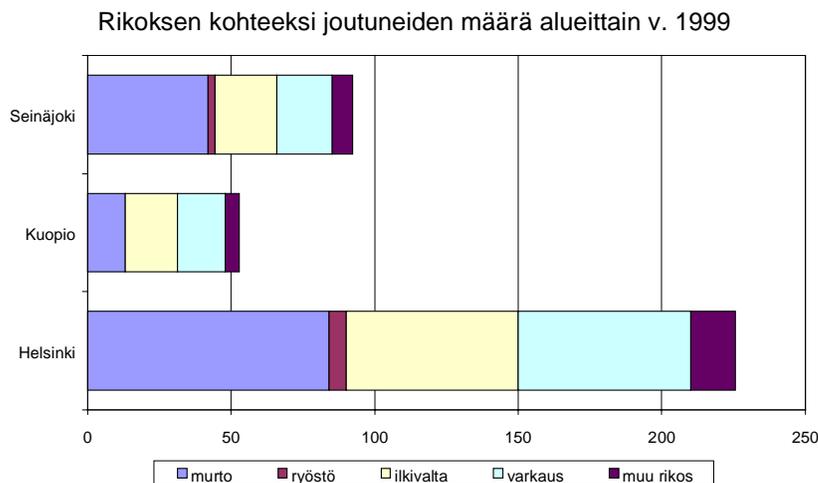
Taulukko 3. Turvajärjestelmien asennusvuosien jakauma (prosenttia).

Asennusvuosi	Ensimmäinen turvajärjestelmä	Toinen turvajärjestelmä
Ennen vuotta 1993	11.1	8.8
vuosina 1994-1995	23.8	17.6
Vuonna 1996	12.2	9.6
Vuonna 1997	14.1	10.3
Vuonna 1998	21.2	33.1
Vuonna 1999 (vain 10 kk)	17.6	20.6

3.5 Rikollisuus alueittain

Rikosten kohteeksi vuonna 1999 joutui luonnollisesti eniten helsinkiläisiä yrityksiä (kuvio 8), mutta vastanneiden määrään suhteutettuna pienyrityksen oli todennäköisempää joutua rikoksen kohteeksi Seinäjoella ja Nurmossa (kuvio 9). Kuopio oli vertailukunnista selvästi turvallisin sekä absoluuttisesti että suhteellisesti tarkasteltuna.

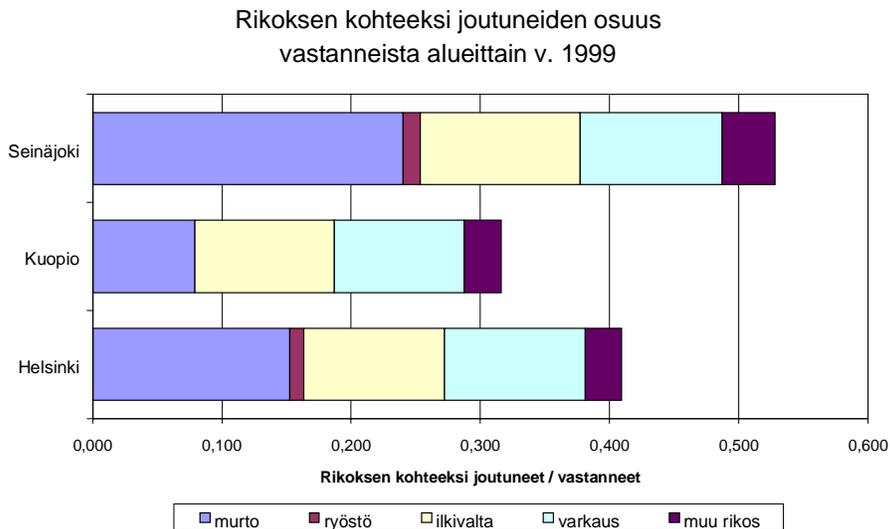
Kuvio 8. Rikoksen kohteeksi joutuneiden yritysten määrä alueittain vuonna 1999

Seinäjoella ja Nurmossa lähes 55 prosenttia vastanneista yrityksistä joutui rikoksen kohteeksi vuonna 1999. Kuopiossa rikoksen kohteeksi joutumisen todennäköisyys on reilut 30 prosenttia ja Helsingissä reilut 40 prosenttia. Seinäjoella ja Nurmossa rikokset painottuivat murtoihin toisiin alueisiin verrattuna. Kuopiossa rikokset painottuivat puolestaan ilkivaltaan ja varkauksiin.

Seinäjoella ja Nurmossa yrityksiin kohdistuva rikollisuus on lisääntynyt huomattavasti enemmän kuin muilla alueilla. Helsingissä tapahtui muita kuntia useammin sellaisia rikoksia, joiden markkamääräinen vahinko yritykselle oli suuri. Tämä päti niin murtoihin, varkauksiin kuin ilkivaltoihinkin. Sen sijaan rikosten toistuvuudessa ei kuntien välillä ollut merkittäviä eroja.

Kuvio 9. Rikoksen kohteeksi joutuneiden yritysten suhteellinen osuus alueittain vuonna 1999

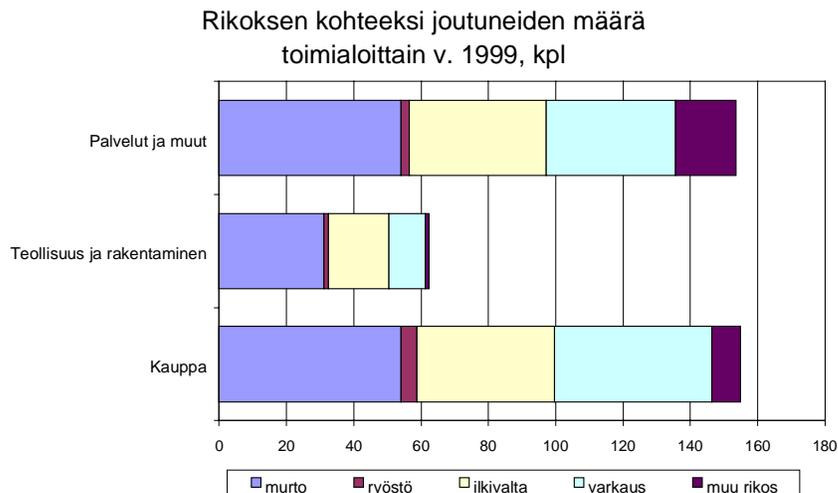
Kuopiossa kaikki yrityksiin kohdistuneet murrot ilmoitettiin poliisille. Helsingissä ilmoitusosuus murroissa oli 90 prosenttia ja Seinäjoella ja Nurmossa noin 95 prosenttia. Poliisin rikospaikalla käyntien osuus poliisin tietoon tulleista murtotapauksista on Helsingissä noin 60 prosenttia, Kuopiossa noin 55 prosenttia ja Seinäjoella ja Nurmossa jopa noin 80 prosenttia. Vakuutusyhtiön edustajan käyntitodennäköisyys murtopaikalla oli Helsingissä 10 prosenttia sekä Seinäjoella ja Nurmossa 22 prosenttia. Kuopiossa vakuutusyhtiö ei juurikaan käynyt murtopaikalla. Seinäjoella ja Nurmossa näyttävät sekä poliisi että vakuutusyhtiöt kiinnittäneen huomiota alueen suhteellisesti korkeampaan rikollisuuteen.

3.6 Rikollisuus toimialoittain

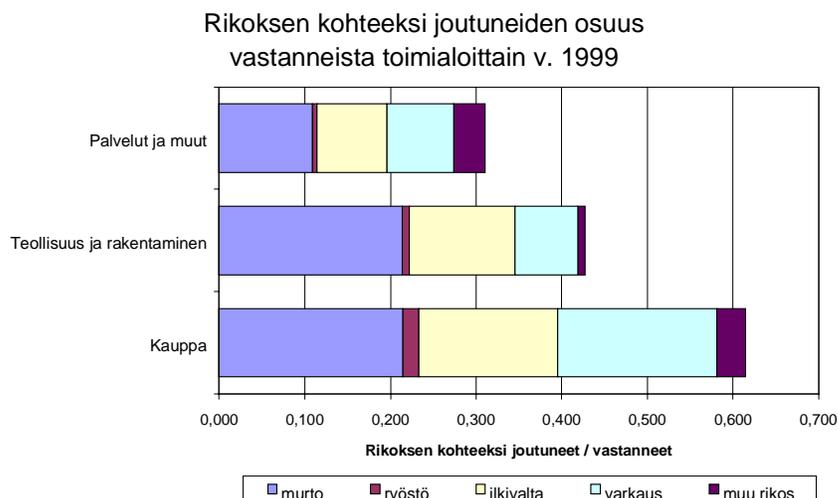
Pienkaupat joutuivat vuonna 1999 selvästi useammin rikoksen kohteeksi kuin teollisuus- tai rakennusalan yritykset. Myös palvelualoilla oli paljon rikoksen kohteeksi joutuneita yrityksiä. Vastanneiden määrään suhteutettuna teollisuus- ja rakennusalan yrityksillä oli suurempi riski joutua rikoksen kohteeksi kuin palvelualojen yrityksillä. Kaupan alalla reilut 60 prosenttia vastanneista yrityksistä joutui rikoksen kohteeksi vuonna 1999. Palvelualoilla ja ryhmässä muut rikoksen kohteeksi joutumisen todennäköisyys on reilut 30 prosenttia. Teollisuudessa ja rakentamisessa todennäköisyys on lähes 45 prosenttia. Kaupan alalla rikokset painottuivat ilkivaltaan ja varkauksiin verrattuna muihin toimialoihin. Palvelualoilla ja ryhmässä muut painottuivat rikostyyppi ”muu rikos”, joka sisältää lähinnä petoksia, uhkauksia, väärennöksiä ja pahoinpitelyitä. Kaupassa ja

rakentamisessa rikollisuuden määrä on lisääntynyt viime vuosina muita toimialoja enemmän.

Kuvio 10. Rikoksen kohteeksi joutuneiden yritysten lukumäärä toimialoittain vuonna 1999

Kuvio 11. Rikoksen kohteeksi joutuneiden yritysten suhteellinen osuus toimialoittain

Kauppoihin tehtävät varkauudet toistuivat selvästi useammin kuin varkauudet muilla toimialoilla. Muissa rikosmuodoissa toimialojen väliset erot rikosten toistuvuuden suhteen olivat vähäiset, tosin teollisuudessa toistumia näytti tapah-

tuvan hieman muita toimialoja vähemmän. Rikosten suuruuden suhteen toimialojen väliset erot olivat myös vähäiset, kuitenkin niin, että kaupassa tuli aavistuksen muita aloja useammin suuria vahinkoja.

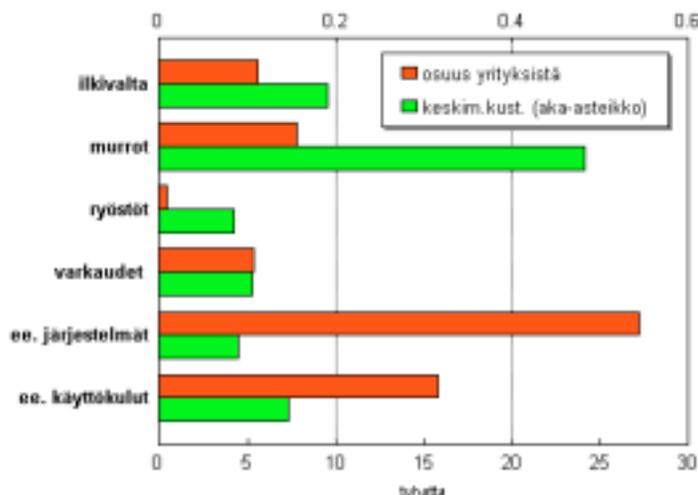
Teollisuudessa ja ryhmässä muut kaikki yrityksiin kohdistuneet murrot ilmoitettiin poliisille. Rakentamisessa ja kaupassa ilmoitusosuus murroissa oli reilut 90 prosenttia ja palvelualoilla reilut 80 prosenttia. Poliisin rikospaikalla käyntien osuus poliisin tietoon tulleista murtotapauksista on teollisuudessa noin 40 prosenttia, rakentamisessa noin 70 prosenttia, kaupassa noin 65 prosenttia, palvelualoilla noin 55 prosenttia ja muilla aloilla lähes 100 prosenttia. Vakuutusyhtiön edustajan käyntitodennäköisyys murtopaikalla oli teollisuudessa noin 8 prosenttia, kaupassa 22 prosenttia ja palvelualoilla 9 prosenttia. Muilla toimialoilla vakuutusyhtiöt eivät juurikaan käyneet rikospaikalla.

4 Yritysrikollisuuden kustannukset

Kyselytutkimuksen mukaan yrityksiin kohdistuvasta omaisuusrikollisuudesta koituu huomattavia kustannuksia. Yritysten kustannukset koostuvat sekä ennaltaehkäisevän toimien kustannuksista että rikosten aiheuttamista välittömistä kustannuksista (kuvio 12). Ilkivaltaa kokeneita yrityksiä on reilut 10 prosenttia vastanneista. Keskimääräinen ilkivallan kustannus on hieman alle 10 000 markkaa. Murtoja kokeneita yrityksiä on noin 15 prosenttia. Keskimääräinen murron kustannus on lähes 25 000 markkaa. Varkauksia kokeneita yrityksiä on noin 10 prosenttia keskimääräisen varkauden kustannuksen ollessa 5 000 markkaa. Ennaltaehkäiseviä turvajärjestelmiä (ee. järjestelmät) on hankkinut noin 55 prosenttia yrityksistä. Keskimääräinen turvajärjestelmä on maksanut lähes 5 000 markkaa. Turvajärjestelyihin liittyy käyttökustannuksia (ee. käyttökulut) reilulle 30 prosentille yrityksistä keskimääräisten kustannusten ollessa 7 500 markkaa vuodessa.

Kustannusten keskimääräinen yhteenlaskettu arvo on noin 28 000 markkaa vuodessa.⁴ Rikollisuudesta aiheutuvien kokonaiskustannusten osuus liikevaihdosta on lähes yksi prosenttia (tarkalleen 0.8 prosenttia). Tämä on tarpeeton kustannuslisä yrityksille, jotka joutuvat jatkuvasti kovempaan kilpailuun niin koti- kuin ulkomaan markkinoilla. Rikollisuuden kasvu on taloudellinen ongelma, joka vaikuttaa yrittämisen edellytyksiin ja työpaikkoihin.

Kuvio 12. Rikoksen kohteeksi joutuneiden osuus (yläakseli) ja rikoksista aiheutuneet keskimääräiset kustannukset (tuhatta markkaa) yrityksille (ala-akseli)

⁴ Kustannuksiin ei ole sisällytetty vakuutusmaksuja eikä vakuutuskorvauksia ole vähennetty rikosten aiheuttamista menetyksistä. Oikeudenkäyntikuluja ei pääsääntöisesti ole sisällytetty kustannuksiin.

Miten voidaan rikollisuuden kustannuksia yleistää koko maan tasolle? Yleistys voidaan tehdä, koska kyselyn avulla tiedetään rikosten kohteeksi joutuneiden yritysten osuudet ja keskimääräiset kustannukset. Kyselyn tulosten yleistäminen perustuu Helsingin, Kuopion sekä Seinäjoen ja Nurmon toimipaikkoihin. Rikosten kohteeksi joutuneiden yritysten kokonaismäärä saadaan kertomalla alueellinen rikostodennäköisyys alueellisella toimipaikkojen määrällä. Alueiden yritysten sijasta toimipaikkavertailu on perusteltavissa sillä, että valtaosa otoksen perusjoukosta on pk-yrityksiä. Ei ole syytä otaksua rikollisuusriskin poikkeavan merkittävästi pienten yritysten ja suurempien yritysten pienten toimipaikkojen välillä. Jos yleistys tehtäisiin yritystasolla, lukuisa määrä pienistä toimipaikoista jäisi tarkastelun ulkopuolelle.

Alueelliset kustannukset saadaan kertomalla rikosten kohteeksi joutuneiden yritysten kokonaismäärä keskimääräisellä rikoskustannuksella. Ennaltaehkäisevän rikostorjunnan alueelliset kustannukset lasketaan samalla tavalla (liite 3). Tämän jälkeen Helsingin, Kuopion sekä Seinäjoen ja Nurmon alueelliset kustannukset lasketaan yhteen.

Kyselyn tulosten yleistäminen koko maan tasolle tehdään kahdella tavalla. Ensimmäisessä vaihtoehdossa (toimipaikkaosuusyleistys) oletetaan toimipaikan rikoksen kohteeksi joutumisen todennäköisyyden ja rikoksiin varautumisosuuden olevan saman riippumatta toimipaikan sijainnista. Koska tarkasteltavien alueiden toimipaikkojen osuus koko maan toimipaikoista on 16,1 prosenttia (liite 2), saadaan koko maan kustannukset kertomalla yhteenlasketut alueelliset kustannukset kertoimella 6,22 (eli $1/0.161$).

Toisessa vaihtoehdossa (rikososuusyleistys) otetaan huomioon rikosten kohteeksi joutumisen todennäköisyyden mahdolliset alueelliset erot. Jos oletetaan, että poliisin tietoon tulleiden rikoslakia vastaan tehtyjen rikosten ja toimipaikkojen välinen riippuvaisuus vaihtelee alueittain samalla tavalla kuin toimipaikkojen ja toimipaikkojen kokemien rikosten välinen riippuvuus, koko maahan yleistetyt tulokset saadaan kertomalla kyselyalueen yhteenlasketut tulokset kertoimella 4.48, joka on tarkasteltavien alueiden rikollisuuden osuuden käänteisluku (liite 2).

Koko maata koskevat kustannukset kustannuserittäin on raportoitu taulukossa 4. Arviot rikollisuuden kustannuksista yrityksille vaihtelevat kyselyn mukaan 1,6 - 2,3 miljardin markan välillä riippuen käytetystä tulosten yleistystavasta. Rikollisuuden välittömistä kustannuksista korostuvat murrot (490 - 685 miljoonaa markkaa) ja välillisistä kustannuksista korostuvat ennalta ehkäisevät järjestelmät (490 - 680 miljoonaa markkaa). Ilkivallan välittömät kustannukset pelkästään yrityksille ovat noin 135 - 185 miljoonaa markkaa. Ennalta ehkäisevän toiminnan eli lähinnä vartiointin kustannukset vaihtelevat 67 - 95 miljoonan

markan välillä.⁵ Rikollisuuden välittömien kustannusten osuus kokonaiskustannuksista on noin 66 prosenttia.

Taulukko 4. Rikollisuuden kustannukset vuonna 1999, miljoonaa markkaa

	Toimipaikkaosuus yleistys	Rikososuus yleistys
Välittömät kustannukset		
Ilkivaltat	185,9	133,9
Murrot	684,6	493,1
Ryöstöt	10,0	7,2
Varkaudet	111,3	80,2
Välilliset kustannukset		
Ennalta ehkäisevät järjestelmät	678,6	488,8
Ennalta ehkäisevät käyttökulut	580,1	418,4
Yhteensä	2 251	1 622

Rikollisuuden muoto vaihtelee toimialoittain ja toimipaikan koon mukaan. Tutkimuksen kohteena oleva pk-yritysotus ei liene harhainen murtojen ja ilkvallan osalta. Sen sijaan voi perustellusti väittää, että varkauksiin liittyvät luvut ovat alaspäin harhaisia eli liian pieniä. Tämä johtuu siitä, että pk-yrityksiin perustuvassa otoksessa suuret marketit ja tavaratalot, joissa tehdään suhteellisesti enemmän varkauksia, jäävät tarkastelun ulkopuolelle.

Varkauksista yrityksille aiheutuneet kustannukset ovat koko maan osalta 12,9 miljoonaa markkaa. Jos suuret marketit ja tavaratalot olisivat olleet kyselyn piirissä, varkauksien kustannukset olisivat voineet hyvinkin olla kaupan keskusliikkeiden asiantuntijoiden mukaiset 1 - 2 miljardia markkaa. Rikollisuuden kustannukset kokonaisuudessaan yrityksille on täten varovaisestikin arvioiden 2,5 - 3,5 miljardia markkaa. Tämä on lähes puoli prosenttia bruttokansantuotteesta. Vaikka luku ei tunnu kovin suurelta, ovat rikollisuuden kustannukset silti tarpeeton lisärasitus yrittäjille.

⁵ Vartiointikustannuksia koskevat luvut näyttävät olevan kohtalaisen hyvin sopusoinnussa vartiointiliikkeiden budjettitietojen kanssa.

5 Vastanneiden mielipiteet

Kyselytutkimuksessa tarjottiin vastaajille mahdollisuus ilmaista rikollisuuteen liittyviä huolenaiheita ja tehdä ehdotuksia rikollisuuden torjumiseksi. Lähes 25 prosenttia kyselyyn vastanneista yrittäjistä esitti omia toimenpide-ehdotuksia. Toimenpide-ehdotukset on luokiteltu 11 eri luokkaan (taulukko 6).

Taulukko 6. Vastaajien esittämiä toimenpide-ehdotuksia ja rikollisuuteen liittyviä huolen aiheita

Toimenpide-ehdotus	Lukumäärä	Osuus, %
Tiukempi sanktiojärjestelmä	53	24,7
Ulkomaalaispolitiikkaa kiristettävä	6	2,8
Lisää poliiseja	30	14,0
Hälytysjärjestelmiä parannettava	21	9,8
Poliisilta enemmän näkyvää toimintaa ja huomiota omaisuusrikoksiin	32	14,9
Huumeiden (ja prostituution) vastainen työ	12	5,6
Lisättävä yhteistyötä yrittäjien ja viranomaisten kanssa	29	13,5
Yleistä asennekasvatusta tehostettava ja perheiden vastuuta korostettava	11	5,1
Vähennettävä eriarvoisuutta ja syrjäytymistä	10	4,7
Vakuutusyhtiöiden tehostettava rikostorjuntaansa	6	2,8
Muut (verottaja, byrokratia jne. ongelmina)	5	2,3
Yhteensä	215	100

Mielipiteissä painottuvat selvästi konkreettisiin toimiin liittyvät ehdotukset. Tiukempaa rangaistusjärjestelmää toivoo neljännes vastaajista. Poliisien määrän lisäämistä toivoo 14 prosenttia vastanneista ja näkyvän poliisivalvonnan lisäämistä sekä poliisin aikaisempaa suurempaa huomiota omaisuusrikosten tutkintaan toivoo 15 prosenttia vastanneista. Huumeongelma on ilmeinen ongelma myös yrittäjien kannalta. Vaikka tätä ongelmaa pitääkin päällimmäisenä vain 5 prosenttia vastanneista, on huoli huumeiden käytön kasvusta mukana hyvin useassa vastauksessa. Sen sijaan ulkomaalaisongelma on merkitykseltään jonkin verran vähäisempi (ongelmaa painottavien vastausten osuus on vain 3 prosenttia).

Useissa kommentteissa (13 prosenttia) korostetaan myös yleisemmin yrittäjien ja viranomaisten yhteistyön kehittämisen tarvetta. Yhteistyötä tarvitaan tietenkin myös yrittäjien kesken, ja sitä useissa vastauksissa korostetaankin. Yleisempää yhteiskunnallista näkemystä rikoksen torjuntaan suositti lähes 10 prosenttia vastanneista. Vastauksissa korostui asennekasvatus ja perheiden vastuu sekä eriarvoisuuden ja syrjäytymisen ehkäisy.

Vakuutusyhtiöiden (samoin verottajan) suuntaan esiintyy vastauksissa jonkin verran toivomuksia; kuitenkin verraten vähän ajatellen vastausten kokonaismäärää. Kaiken kaikkiaan vastaukset kertovat siitä, että yrittäjät ovat kokeneet rikollisuuden tärkeäksi ongelmaksi ja monista kommenteista käy ilmi asioiden perusteellinen pohdinta.

6 Johtopäätökset

Yleisen käsityksen mukaan rikollisuus ja kansalaisten yleinen turvattomuus ovat lisääntyneet viime vuosien aikana. Tätä käsitystä tukevat myös poliisin tietoon tulleiden rikosten määrän lisääntyminen.

Yrityksiin kohdistuvasta rikollisuudesta ja yritysten toimenpiteistä rikosten ennaltaehkäisemiseksi tiedetään hyvin vähän. Tämän vuoksi on tehty yrittäjille kohdistettu kyselytutkimus, jossa kysyttiin mm. yritykseen tai henkilökuntaan kohdistuneen rikollisuuden muutoksista ja yrityksen liiketoimintaympäristön tai järjestyshäiriöiden vaikutuksista liiketoimintaan. Kyselyn avulla kartoitettiin rikollisuuden yrityksille aiheuttamia välittömiä ja rikosten ennalta ehkäisyyn liittyviä välillisiä kustannuksia.

Kyselyn mukaan yrityksiin kohdistunut rikollisuus on lisääntynyt viime vuosina jonkin verran. Noin 20 prosenttia vastanneista arvioi rikollisuuden lisääntyneen ja alle 10 prosenttia vähentyneen. Rikollisuuden arvioi pysyneen suurin piirtein aiempien vuosien tasolla reilut 70 prosenttia vastanneista. Vuonna 1999 noin 30 prosenttia yrityksistä joutui rikoksen kohteeksi. Seinäjoen ja Nurmon alueella rikollisuutta oli suhteellisesti enemmän kuin muilla alueilla.

Rikollisuudesta aiheutuvien kokonaiskustannusten osuus yritysten liikevaihdosta on lähes prosentti. Koko maahan yleistettynä rikollisuuden kustannukset ovat tutkimuksen mukaan noin 2 miljardia markkaa vuodessa. Jos suuret marketit ja tavaratalot olisivat olleet kyselyn piirissä, varkauksien kustannukset olisivat voineet hyvinkin olla kaupan keskusliikkeiden asiantuntijoiden mukaiset 1 - 2 miljardia markkaa. Rikollisuuden kustannukset kokonaisuudessaan yrityksille on täten varovaisestikin arvioiden 2,5 - 3,5 miljardia markkaa. Tämä on lähes puoli prosenttia bruttokansantuotteesta.

Rikosten ennalta ehkäisyyn liittyvien kustannusten osuus on lähes 34 prosenttia rikollisuuden kokonaiskustannuksista. Kaksi kolmesta yrityksestä on hankkinut jonkinlaisen turvajärjestelmän. Yritykset ovat muutaman viime vuoden aikana monipuolistaneet turvajärjestelmiään. Noin 60 prosenttia yrityksistä on kahden viime vuoden aikana ottanut käyttöön uusia turvajärjestelyitä vanhojen rinnalle.

Seinäjoella ja Nurmossa lähes 55 prosenttia vastanneista yrityksistä joutui rikoksen kohteeksi. Kuopiossa rikoksen kohteeksi joutumisen todennäköisyys on reilut 30 prosenttia ja Helsingissä reilut 40 prosenttia. Seinäjoella ja Nurmossa rikokset painottuivat murtoihin, kun taas Kuopiossa rikokset painottuivat ilkivaltaan ja varkauksiin. Seinäjoella ja Nurmossa yrityksiin kohdistuva rikollisuus on lisääntynyt huomattavasti enemmän kuin muilla alueilla.

Pienkaupat joutuivat vuonna 1999 selvästi useammin rikoksen kohteeksi kuin teollisuus- tai rakennusalan yritykset. Kaupan alalla rikollisuuden määrä on li-

sääntynyt viime vuosina muita toimialoja enemmän. Kauppoihin tehtävät varkaudet myös toistuivat selvästi useammin kuin varkaudet muilla toimialoilla.

Vakuutusyhtiön edustaja käy murtopaikalla (tai yleensä rikospaikalla) varsin harvoin. Poliisin osalta kontaktiluvut ovat selvästi parempia. Aina poliisikaan ei kykene käymään tapahtumapaikalla. Esimerkiksi poliisin tietoon tulleista murroista poliisi kävi rikospaikalla vain 70 prosentissa tapauksista. Iktivallan osalta vastaava luku oli noin 38 prosenttia ja varkauksien osalta 54 prosenttia.

Koska rikokset näyttävät toistuvan rikoksen kohteeksi joutuneissa yrityksissä hyvin usein, voisi poliisin ja vakuutusyhtiön edustajan neuvoista olla olennaista apua ennaltaehkäisevässä toiminnassa.

Yrittäjien vapaamuotoisissa kommenteissa korostettiin sanktioiden kiristämistä, valvonnan tehostamista ja uudelleen suuntaamista omaisuusrikollisuuden ja huumerikollisuuden torjuntaan sekä yleisempiä yhteiskunnallisia näkökohtia. Yhteiskunnallisista näkökohdista korostui yrittäjien ja viranomaisten yhteistyö, asennekasvatus ja perheiden vastuu sekä eriarvoisuuden ja syrjäytymisen ehkäisy.

Vaikka rikosten kustannukset eivät ehkä tunnu kovin suurelta, ovat rikollisuuden kustannukset silti tarpeeton lisärasitus yrittäjille. Tavoitteeksi on otettava rikosten aiheuttamien kustannusten supistaminen. Tässä tarvitaan yrittäjäjärjestöjen ja viranomaisten yhteistyötä. Toivottavasti tämä selvitys auttaa asiasta käytävän keskustelun virittämistä ja oikeiden toimenpiteiden löytämistä.

Lähteet:

Isotalus, N. ja Saarela K.L. (2000): Kauris-tutkimus: Noin 500 väkivaltatyötapaturmaa vuodessa. Turvallisuus 2000:4, 37-39.

Suomen Yritykset 1998. Tilastokeskus, Helsinki.

Poliisin tietoon tullut rikollisuus. Suomen virallinen tilasto, Oikeus 2000:3, Tilastokeskus, Helsinki.

Turvallisuustalkoot, kansallinen rikosentorjuntaohjelma. Oikeusministeriön yleisen osaston julkaisuja 2/1999, Helsinki.

Virén, M. Ja Wiberg, M. (1998): Kallis rikollisuus: järkevät vastatoimet rikollisuudelle, Edita, Helsinki.

Liite 1. Kyselyvastausten otoskeskiarvot ja vastausfrekvenssit

Kysymys	Keskiarvo /yritys	Vastauksia; arvo>0
Henkilökunnan lukumäärä	7.4	872
Yrityksen sijainti (1 kaupunki, 2 taajama, 3 maaseutu)	1.3	852
Rahaa käytetty ennakolta ehkäiseviin järjestelmiin	14894	487
Rahaa käytetty vuosittain rikollisuutta ehkäisevään toimintaan	7345	282
Montako kertaa henkilökunnan turvallisuus on ollut uhattuna	4.29	17
Ilkivaltatapauksia v. 1999	2.6	100
Ilkivaltatapauksia ilmoitettiin poliisille	1.6	40
Ilkivaltatapauksissa poliisi käynyt paikalla	1.5	16
Ilkivaltatapauksissa vakuutusyhtiön edustaja käynyt paikalla	2.6	6
Ilkivaltatapauksissa vahinkojen markkamäärä	9568	67
Ilkivaltatapauksissa vakuutusyhtiö korvasi	16886	12
Murtoja (kertoja)	1.9	139
Murroista ilmoitettiin poliisille	1.7	126
Murroissa poliisi käynyt paikalla	1.8	84
Murroissa vakuutusyhtiön edustaja käynyt paikalla	1.4	18
Murroista koituneet vahingot	24261	98
Vakuutusyhtiö korvasi murtovahinkoja	31090	41
Ryöstöjä (kertoja)	1	8
Ryöstöistä ilmoitettiin poliisille	1	8
Poliisi kävi ryöstöpaikalla	1	5
Vakuutusyhtiön edustaja kävi ryöstöpaikalla	0	0
Menetykset ryöstöistä	4275	5
Vakuutusyhtiön korvaukset ryöstöistä	0	0
Varkauksia	4.5	96
Poliisille ilmoitettiin varkauksista	3.7	60
Poliisi kävi varkauspaikalla	4.8	25
Vakuutusyhtiön edustaja kävi varkauspaikalla	1.6	4
Menetykset varkauksista	5234	70
Vakuutusyhtiön korvaukset varkauksista	9263	10

Otoskeskiarvot koskevat vain niitä yrityksiä, jotka ovat vastanneet ao. kysymykseen. Siten voi hyvinkin olla, että esimerkiksi vakuutusyhtiön rikoskorvaukset ovat keskimäärin suuremmat kuin vahingot, koska huomattavassa osassa (joskus valtaosassa) tapauksista korvauksia ei ole saatu lainkaan eikä niistä siten ole ilmoitettu (ts. vastaus puuttuu). Toisaalta on luontevaa olettaa, että suuret rikosvahingot ilmoitetaan aina poliisille ja vakuutusyhtiölle ja suurten rikosvahinkojen korvaukset aina ylittävät omavastuu. Nämä tapaukset ovat myös mukana kyselyn vastauksissa ja se näkyy tietenkin keskiarvoluvuissa. Taulukkoon ei ole yleensä otettu kvalitatiivisia vastauksia, koska niiden keskiarvot riippuvat koodaustavasta. Rikollisuutta ja rikosvahinkoja koskevat luvut ovat vuodelta 1999.

Liite 2. Toimipaikkojen ja rikoslakia vastaan tehtyjen rikosten alueellinen jakautuminen

Suomessa oli 242 600 yksityisen sektorin toimipaikkaa vuonna 1998. Helsingin osuus toimipaikoista oli noin 14 prosenttia (taulukko). Kuopion sekä Seinäjoen ja Nurmon vastaava luku oli 1,5 prosenttia ja 0,9 prosenttia. Yksityisen sektorin toimipaikoissa työskenteli noin 1,2 miljoonaa työntekijää ja niiden yhteenlaskettu liikevaihto oli 1253 miljardia markkaa. Helsingin osuus turvallisuuskyselyn alueiden toimipaikoista oli 85 prosenttia. Poliisin tietoon tuli vuonna 1999 404 906 rikoslakia vastaan tehtyä rikosta. Helsingin osuus näistä rikoksista oli 19,5 prosenttia. Kuopion osuus oli puolestaan 1,8 prosenttia. Seinäjoen ja Nurmon osuus oli vastaavasti hieman alle yhden prosentin.

Taulukko. Toimipaikat vuonna 1998 ja poliisin tietoon tulleet rikoslakia vastaan tehdyt rikokset vuonna 1999

	Toimipaikkojen lukumäärä	Toimipaikkojen henkilöstö	Toimipaikkojen liikevaihto	Rikoslaki rikokset
Koko maa	242 624	1 195 501	1 253,4 mrd mk	404 906
Helsinki	33 248	208 180	235,9 mrd mk	79 144
Kuopio	3647	18023	16,7 mrd mk	7 380
Seinäjoki – Nurmo	2153	11013	14,3 mrd mk	3 907
Kauppa	56 766	209 611	458,2 mrd mk	..
Palvelut ja muut	129 372	485 555	283,9 mrd mk	..
Teollisuus ja rakentaminen	56 486	500 335	511,3 mrd mk	..

Kyselyalueiden osuus poliisin tietoon tulleista rikoslakia vastaan tehdyistä rikoksista oli 22,3 prosenttia. Helsingin osuus kyselyalueiden rikoslakia vastaan tehdyistä rikoksista 87,5 prosenttia. Kuopion vastaava osuus on 8,2 prosenttia sekä Seinäjoen ja Nurmon 4,3 prosenttia.

Kyselyalueen osuus toimipaikoista oli 16,1 prosenttia. Helsingin osuus kyselyalueiden toimipaikoista on 85,2 prosenttia, kun taas vastaavat luvut Kuopiossa ja Seinäjoella ja Nurmossa ovat 9,3 ja 5,5 prosenttia.

Liite 3. Rikollisuuden kustannukset alueittain vuonna 1999, miljoonaa markkaa

	Helsinki	Kuopio	Seinäjäki-Nurmo
<i>Välittömät kustannukset</i>			
Ilkivalta	25,1	4,5	0,3
Murrot	99,8	3,3	7,0
Ryöstöt	1,4	0	0,2
Varkaudet	17,5	0,4	0
<i>Välilliset kustannukset</i>			
Ennaltaehkäisevät järjestelmät	94,4	9,8	4,9
Ennaltaehkäisevä toiminta	81,4	7,1	4,9
Yhteensä	319,5	25,1	17,7